

De overheid en de teruggekeerden

Tijdens haar verblijf in Londen denkt de Nederlandse regering na over de vraag hoe de oorlogsslachtoffers na afloop van de oorlog behandeld moeten worden. In 1944 wordt besloten dat er na de oorlog geen onderscheid gemaakt mag worden tussen joodse oorlogsslachtoffers en andere oorlogsslachtoffers. Joodse Nederlanders zijn het later met die beslissing niet eens.

OPDRACHT 5

1. In de inleidende tekst wordt gesproken van Joodse en andere oorlogsslachtoffers. Zoek in bron 8 uit wie die andere slachtoffers waren.
2. Leg uit welk doel de Nederlandse regering in Londen volgens jou zal hebben gehad om Joodse oorlogsslachtoffers en niet-Joodse oorlogsslachtoffers gelijk te behandelen.
3. Vind je het terecht dat Joodse oorlogsslachtoffers en niet-Joodse oorlogsslachtoffers gelijk behandeld moesten worden? Licht je antwoord toe.

BRON 8. SLACHTOFFERS

Verliezen van de Nederlandse bevolking in de Tweede Wereldoorlog.

Bekijk de video hier: <https://www.niod.nl/nl/vraag-en-antwoord/verliezen-nederlandse-bevolking>.

Na de oorlog betaalt Duitsland schadevergoeding aan de oorlogsslachtoffers voor het leed dat hen is aangedaan. Die vergoeding ('Wiedergutmachung') wordt via de Nederlandse overheid uitgekeerd aan de slachtoffers, als die er een beroep op doen. Roosje maakt in 1945 ook aanspraak op deze regeling. Pas na lange tijd krijgt zij een reactie.

OPDRACHT 6

Geef commentaar op de woorden van de ambtenaar in bron 9. Kies daarbij uit:

1. Ik vind dat de ambtenaar logisch reageert (+ toelichting);
2. Ik vind dat de ambtenaar discrimineert (+ toelichting);
3. Ik vind dat de ambtenaar kil en koud reageert (+ toelichting)
4. Ik vind dat de ambtenaar eigen keuze (+ toelichting).

BRON 9. BUREAUCRATIE

Bijna twintig jaar hoort Roosje niets op haar aanvraag uit 1945. Dan stuurt een ambtenaar in 1964 een antwoord, waaruit het volgende fragment.

'Hoewel ik zeker begrip heb voor de door u aangevoerde redenen, welke u aanleiding gaven zich tot mij te wenden, spijt het mij u te berichten dat het mij onmogelijk is aan uw verzoek te voldoen.

Mijn bureau wordt overstelpt met schriftelijke en telefonische verzoeken van gelijke strekking als het uwe.

De extra behandeling van deze verzoeken zou een ontstellende hoeveelheid extra werk met zich meebrengen, welke uiteraard tot grote vertraging in de normale afdoening van de aanvragen zou leiden.

U zult derhalve nog enig geduld moeten hebben (...)

Ik zal het ter vermijding van extra werkzaamheden op prijs tellen indien u verdere correspondentie c.q. telefonische aanvragen achterwege zoudt laten.'

Paul Glaser, Dansen met de vijand, Amsterdam, 2016, 276/277

Terugkeer uit de kampen

Waarom reageren de Nederlandse bevolking en de Nederlandse autoriteiten zoals ze reageren op de terugkeer van de Joden uit de kampen?

OPDRACHT 7

- Noteer per bron welke verklaringen in bron 10, 11 en 12 worden gegeven voor de houding van de Nederlandse bevolking en van de overheid.
- Op welke manieren hebben de Joden gereageerd op die houding van de Nederlandse overheid en de Nederlandse bevolking volgens de bronnen 10, 11 en 12?
- Welke reactie begrijp je het best? Waarom?

BRON 10. TWEE STEMMEN OVER DE ONTVANGST VAN OVERLEVENDE JODEN IN 1945 EN DAARNA

Tante Roosje

Twee stemmen over de ontvangst van overlevende Joden in 1945 en daarna.

Bekijk de video hier: <https://vimeo.com/312598284>

BRON 11. TERUGKEER EN OPVANG VAN JODEN NA 1945

Bron 11. Terugkeer en opvang van Joden na 1945

Bekijk de video hier: <http://westerborkpad.nl/jodenvervolging/terugkeer-en-opvang/joodse-gemeente-na-1945/index.html#/index>

BRON 12. ANTISEMITISME ZOMER 1945

De onderzoekster Dienne Hondius geeft als voornaamste verklaring voor het oplevend antisemitisme in de zomer van 1945 dat de Duitsers tijdens de oorlog systematisch onderscheid hebben gemaakt tussen Jood en niet-Jood. De Joden werden stapsgewijs van de niet-joden geïsoleerd in wat Presser een kat-en-muis-spel heeft genoemd. De anti Joodse maatregelen kwamen stuk voor stuk, en elk afzonderlijk maakten ze wellicht op veel niet-joden niet zo'n heel diepe indruk. Juist op deze betrekkelijk onzichtbare manier werd het onderscheid tussen Joden en niet-Joden aangebracht, en dat was eigenlijk al aan het einde van 1941 vrij definitief. Zo ontstond een kloof tussen Joden en niet-Joden, en doordat de twee groepen uiteindelijk nog nauwelijks openlijke contacten met elkaar konden onderhouden, konden de deportaties in 1942 eigenlijk vrij onopvallend beginnen. Van dit scheidingsproces zijn met name de niet-Joden zich niet altijd even bewust geweest.

Dienne Hondius is coördinator van de afdeling internationale betrekkingen van de Anne Frank Stichting.

<https://psychotraumanet.org/nl/antisemitisme-nederland-vlak-na-de-bevrijding-een-onderzoek-naar-negatieve-reacties-van-niet-joden>

Opdracht 8: afsluiting

OPDRACHT 8: AFSLUITING.

De titel van dit thema is: 'Thuiskomst?'

1. Vat samen waarom voor deze titel zal zijn gekozen.
2. Geef dit thema een andere titel dan 'Thuiskomst?' Leg uit waarom je die kiest.

HERORIËNTATIE OP DE EERSTE KEUZE

In de inleidende les heb je een standpunt gekozen bij de vraag: 'Vind jij dat sommige mensen meer rechten moeten hebben dan andere mensen?'

Is dat standpunt wel/niet veranderd? Leg in beide gevallen uit wat er bij jou toe heeft geleid om je standpunt wel/niet te wijzigen.